

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 30.

Agyak tisztulása.

Mióta Széll Kálmán belé akasztotta a bontó fésűt a liberális politika gubanczos fűrtjébe, szinte kezd kicsinosodni ez az alakzat. Még egy kis mosás, nyírás és borotválás után egészen tűrhető kinézésű lesz.

Idáig, sem az ellenzéki pártok sem mi, nem egyébbért harcoltunk, mint ezért a nagy takarításért, de lehurrogtak bennünket a liberálizmus dadái, hogy ne mozdassuk az ő porontyukat, mert meghül, ne nyírjuk, mert elveszti erejét, mint Sámson, ne borotváljuk, mert klerikális kinézése lesz, és a reakció vissza verése czimén ott maradtak a liberális politikán a klikk czopfok, a választási és egyéb visszaélések szennye, s mint brutális torzon-borzság, a csendőr szurony, rendőrkard és katonai közbe lövések, valahányszor a hatalom megvédéséről volt szó.

Most, mikor a bátor Széll Kálmán ügyes keze vezeti a tisztító szerszámokat, bámulva nézzük munkáját és szinte önkénytelenül tör ki belőlünk a sóhajtás, no, ha ez a reakciónárius cselekedet, hát kár hogy előbb nem fogtak hozzá.

Telegdy József élesdi képviselő most tartva beszámolóját, éppen erre az új fordulatra kénytelen rá mutatni, hogy egy pár éljent csaljon ki választóitól a liberális politikára.

Felemlíti a magyar udvartartást — Apponyi követelményét, mit pártja százszor lemosolygott, a honvéd hadapród iskolákat — Apponyi politikájának egyik

sarkkövét, mit utópiának hirdettek, az elhangzott agrárius miniszteri beszédekéi, mit átkos veszedelemnek mondtak eddig, a progressiv adó rendszer behozatalát, mit legutóbb a néppárt sürgetett, a kuriai biráskodást, mit az ellenzéki paktum szült, elhallgatva persze a fuvar díjakat, mi az ősi klikk kívánsága volt.

Ime schol sem a liberálizmust mutatja, hanem azokat a munkákat, melyek előbb ellenzéki fűtykösök voltak, de elcsipte tőlük a kormánypárt, hogy megrogyott inait segítsék a tovább vánszorításban.

Bizony, a szemek kinyitlak és holmi üres szavakért, milyen a liberálizmus, senki sem fogja többé a régi klikket és ezekbe ragaszkodó apró óriásokat zsiros konczokhoz juttatni. Ezután megnézzük a politikai jelszavaknál, hogy mit ad, de nem annak, aki hirdeti, hanem nekünk, kik diadalhoz segítjük.

Nagy és szükséges változásokra van szükség és hiszszük, hogy az élesdi képviselő ur jövőre még több ilyen reakciónárius vivmánynyal számolhat majd be, s ha csakugyan így megy tovább is, Magyarország hasonlítani fog önmagához.

A végzett földbirtokos uraknál nem fogja pótolni a sógorság, komaság, atyafiság a diplomától kezdve a sikkasztás tussolásig minden szükségüket, hanem dolgozniok kell, ha élni akarnak s pusztulni a rá termettek elől elfoglalt állásokból, ha nem dolgoznak. A szinekurák megcsappannak s az ingyen élők szintén. A gyáriparnak maga emberségéből kell majd élni, mert nem kenik többé a gazdák zsirját a gyár kerekekre s az adózás

nem a szerint fog esni, amint a jövedelem nő, hanem ellenkezőleg.

Lesz e erő Széll Kálmánban, hogy ezt mind meg cselekedje, hogy liberális alapon ilyen tiszta közállapotokat teremtsen?

Egyszer már ember lett a sárból, mikor tiszta lélek szállott belé, de a jó ég tudja, bár látom, hogy lelket hoz a régi politikába Széll, még sem birom hinni, hogy ebből a sárból törvény, jog és igazság formálódjék.

Nem jobb volna eltisztítani a régi sarat, és szálna a lélek abba az újabb pártanyagba, mely mindig a törvényt, jogot és igazságot képviselte?

Azt hiszem az új rendszerrel új rend is képződik, az új politikai iránynyal új politikai párt konstelláció és ez lesz az igazi tisztulás, a közállapotok és agyak tisztulása.

El kell enyészni annak ami régi, így újul meg a föld színe.

P—y.

Az osztrák hivatalnok-miniszterium.

Ő Felsége megbizta gróf Cláry, stájerországi helytartót a kabinetalakítással, amint tegnap már jeleztük egy bécsi táviratunkban. Gróf Cláry még tegnap este előterjesztette a királynak miniszterlistáját, melyet az hír szerint el is fogadott. Az új kabinet, melybe a lelépett miniszteriumból csak Welsersheimb honvédelmi és Wittek vasuti miniszter lép át, csupa osztályfőnökből fog állani. Gróf Cláry a miniszterelnöki tárczán kívül a főlemvelésit átveszi, belügyminiszterit dr. Koerber volt miniszter, közoktatási miniszter Hartel osztálytaná-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Érzékeny búcsú.

Isten veletek, lelkem két hű társa,
 Egyenruhám és rozsdás fegyverem.
 Rég vártam már e boldog bucsuzásra.
 S mégis, most fáj az elválás nekem.
 Hogy jó barátok lettünk volna, hát azt
 Állítani bár éppen nem lehet,
 De jobb példája nincs a hű barátoknak,
 S elválnunk mégis — Isten veletek!

Igaz, nem ti okozátok a válást,
 A hűtelen barát csak én vagyok,
 De hát terhes az efféle barátság
 S ti egy évig nyakamon lógtatok.
 Egy kis Urlaub rátok fér a raktárba;
 Én meg »hosszu szabadságra« megyek.
 Szegények! bár sajnálalak, de hiába,
 Így volt megírva — Isten veletek!

A folyosó is itt busul magában.
 Hej, átmulattam itt sok éjszakát!
 Vigyáztam ébren (ha nem szundikáltam),
 Hogy el ne lopják ágyból a bakát.
 Mulatságul a reglamát élveztem,
 Visszajáról (így még érdekesebb),
 Gyönyörbe ringatózott tőle lelkem . . .
 Ábrándos éjek, Isten veletek!

A marsolás — az még dicsőbb dolog volt.
 Pompás időnk volt, hogyha nem esett.
 S bornyúval, fegyverrel megmászni dombot,
 Kérem, hol van királyibb élvezet?
 A szívem fáj, ha délután vagy délben
 A századunk végtére hazament.
 Csak egy vigasztal: lesz még benne részem.
 Viszontlátásra! Isten veletek!

Igy elbúcsúzván — hopp! derék bajtársak!
 Hű czimboráim annyi nagy napon!
 Kik támaszul szolgáltunk egy a másnak,
 (Bár kirepült egy-egy az aklakon;
 Ez csak néha, barátságból esett meg)
 Utólszor fogjunk hát búcsúkezet,
 Aztán — neki a zord czibil életnek;
 Szegény barátim, Isten veletek!

Egy zokszót még hozzátok is sóhajtok,
 Ifju, zöldfülü ujoneznedzedék.
 Azzal, hogy most egyenruhába bujtok,
 Higgyjétek, legnagyobb szerencse ért.
 Legyetek buzgók, a minők mi voltunk,
 Hiszen szép élet ez (ha vége lett).
 Rajongjátok érte, mint mi rajongtunk!
 Hős utódaink, Isten veletek!

Radányi Aladár.

Mese az üvegkastélyról.

Irta: M. Prigl Olga.

Bercsiné nagyon jó anya volt, azt nem vitathatta el tőle senki. A gyerekei olyanok voltak mindig, mint a cukorbabák, tiszták és hófehérek a gondosan kolmizott párnácskáikban, kivasalva az utolsó főkötőszalagocskáikig. És mindezek daczára a Bercsiné kezei is hófehérek maradtak, pedig soha mosóné, vasalóné át nem lépte a küszöbüket. Nem is történhetett volna másképen, hogy Bercsiné még mindig az anyja fehérműiben járjon, a koronával himzett, monogrammos szép holmikban, a lenszagu tiszta vásznakban, a melyeken még a vasaló is jókedvűen siklott tova, mintha csokolgatta volna a selyempuha ránczokat. Pedig csak olyanok voltak már a számai, mint a pókháló szövése, mint a lehellet, mint maga az álom, mely a Bercsi család fényes multjából megmaradt. Bercsiné kegyelettel ápolta, gondozta mind a kettőt. Majd! — majd! — és szelid két szeméi felcsillantak, alakja kiegyenesedett. Az ura szinte félve nézett rá olyankor, még jobban összegörnyedtek a vállalai és csaknem méltóságos asszonynak szőitotta a feleségét. Hja! — mint régen. Oh pedig nem is volt olyan nagyon régen. Még a szomorú körisfák is megvannak a kastély előtt s a maradarak ép úgy fészkelnek rajta, csak épen hogy a kastélyban lakik más. Mikor az édes apjuk, az öreg méltóságos ur átköltözött ama szűk,

csos, pénzügyminiszter *Böhm-Bawerk* volt, miniszter, igazságügyminiszter *Klein* osztályfőnök. A kereskedelmi tárczára az egyik verzió szerint *Vibral* osztályfőnök, egy másik verzió szerint *Weigelsberg* osztálytanácsos van kiszemelve.

Beszámoló Elesden.

— Saját tudósítónktól. —

Elesd, szept. 30.

Telegdy József az elesdi v. kerület országgyűlési képviselője ma tartotta Elesden a választók nagy tömege előtt beszámolóját. Az emelvényre lépő beszámoló képviselőt nagy élénkezéssel fogadták és *Kocsis* József pártelnök üdvözölte, mire *Telegdy* József megtartotta beszámolóját.

Tisztelt választó polgárok!

Tisztelt barátaim! mai napság a hírhorlás elterjedésénél fogva feleslegesnek tartom az adatszerű beszámolást, csak egy általános kép rajzolásával akarom emlékeztetőbe hozni a történeteket, megvilágítva azt az én felfogásom szerint, hogy ebből a multa nézre ítéletet mondhasanak, a jövőre nézve véleményt alkothassanak maguknak.

Ki ne emlékezne azon dicső napokra, azon nagy jelentőségű tényre, midőn Felséges urunk magyar fő- és székvárosában, magyar udvarával körülvéve fogadta a német császárt, majd később a román királyt! Ki ne emlékezne azon öröme, mely a magyar szívet meglobbantotta, midőn a kormány a honvédevelő és képzőintézetek felállításáról szóló törvényt benyújtotta, ott diszelegnek azóta az épületek a maguk helyén, és midőn a honvédségnek jól kiképzett tiszteket szolgáltatva, azt fejlesztik, másrészt lehetővé teszik, hogy a magyar ifjak a közös hadseregben is elfoglalják őt megillető helyüket.

Ha ítéletet mondanak, a nagy vívmányokról, el ne feledkezzenek.

1898. év január 1-én lépett életbe az első provizórium, mely a közösügyes törvények hatályát egy évre meghosszabbítja; ugyancsak az év elején hozatott meg a munkaadók és mezőgazdasági munkások közötti jogviszony szabályozásáról szóló törvény, mely kitűnően bevált és jelentékenyen elősegítette, különösen az Alföldön mutatkozott elégtelenség megszüntetését.

Az 1848-iki törvények megalkotása emlékének ünnepléséről szóló törvény ismét al-

kalmat adott arra, hogy Felséges Urunk a nemzettel való együttérzésének adjon ünnepélyes kifejezést.

1898. október 15-én adattak be az új, azóta elfogadott kiegyezési törvények, ugyazint az indemnitásról szóló törvény, s ez adott alkalmat azon obstrukcióra, melynek káros következményeit immár egy szerencsés kéz eloszlatta s így hosszasabban vele foglalkozni nem akarok, midőn már a zürzavar tetőpontját érte el, melyet elősegített a monarchia másik felében uralkodó vizsgálatlan állapot, — sikerült ez év elején — mint említettem — egy szerencsés kéznek, a szabadelpárt egy régi kimagasló alakjának, *Széll* Kálmánnak, minden oldalon elismert bölcsességével, a kibontakozást s ezzel a kiegyenlítést létrehozni. És midőn ő a kormány élére állott, sikerült neki gyors egymásutánban az ugynevezett paktum minden pontját végrehajtani, ezáltal a törvényes állapotot helyreállítani s a kiegyezési törvényeket életbe léptetni. Nemcsak, de az ő vezérsege alatt az országgyűlés egyik ellenzéki pártja feladva a meddő küzdelmet, minden fenntartás nélkül lépett be hozzánk a szabadelvű pártba, ezáltal számtalan és tekintélybe megerősítve a szabadelvű alapon, az ország javára működő többség sorait.

Azok a kiegyezési javaslatok, melyeknek a törvényerőre emelkedését *Széll* Kálmánnak köszönhetjük, midőn méltányos alapon intézik el közös ügyeinket, egyuttal ismét megszilárdítják a 67 es alapot, melynek bölcs szerkezetéhez és fennállásához ragaszkodni kell mindazoknak, a kik abban az osztrák-magyar monarchia erejét látják, ez a szövetség gazdasági tekintetben is üdvös, mert még egyrészt mezőgazdasági terményeinknek piacot biztosít az ipari fejlődést is lehetővé teszi.

Széll Kálmán eddigi működése garanciát nyújt arra nézve, hogy a közösügyek ellátása ezentul is törvényes alapon s az ország megkárosítása nélkül fog végbemenni.

Utóljára hagytam két jelentős momentumot. Az egyik legfontosabb belügyi kérdésünk a nemzeti kérdésre vonatkozik, mert lehetetlen, hogy meg ne emlékezzem *Goldis* József aradi püspök beigtatásáról, s az ott lefolyt örvendtes eseményekről, annál is inkább, mert az ott elhangzott szavak tartós és jelentőségteljes hatást látszanak gyakorolni a kedélyekre. *Tisza* István gróf, képviselő társam szavai, melynek minden betűjét én is aláírom, hatalmas vizsgálóra talált különösen *Popea* püspök választásában, — s azóta is tapasztaltuk, hogy az ott hangoztatott politika fején találta a szeget, — kérem önöket tisztelt választóim, szívelejjék meg a politikát, mely a jó egyetértést van hivatva

megteremteni s ezáltal Magyarország erejét emelni.

A másik népünkre annyira fontos körülmény a kormány gazdasági politikája. Ezelőtt a jó értékesítési viszonyok, menten minden kalamitástól lehetővé tették a gazdának, hogy a maga zsirján megéljen és így nem szorultunk a kormány különös támogatására; — de ujabban egy részt a túltermelés által időközönkint előálló rossz értékesítési viszonyok, a filoxéra is sertésvész pusztításai olyan nehéz helyzetbe hozták a gazdát, hogy immár nagyon is reá szorultak erre. És a segítség nem is késett. *Darányi* Ignác földmívelési miniszter oly hatalmas akciózt fejt ki, annyira segítségére siet a gazdának minden téren, hogy teljes bizalommal lehetünk működése iránt a jövőben is; hiszen ez a kerület is, élvezzi működésének gyümölcsét — ott van az örvendi szőlőtelep, mely hivatva van a szőlők felújításához jó anyagot szolgáltatni és ennek meg munkálására szakavatott munkást nevelni. A gazdasági fejlődés mellett a kereskedelmi miniszter ipari akciója is halad a maga útján, világosan bizonyítva, hogy a kettő egymásnak nem ellensége s ezigy van, hiába akarják az ugynevezett agráriusok az ellentétet kiélesíteni; hiszen gazdasági viszonyainak akkor fognak gyökeresen megjavulni, ha az ipari tevékenység nagyobb fellendülése folytán itthon a konsum annyira emelkedik, hogy ezáltal nyersterményeink kivitele megszűnik.

Csak természetes, hisz magam is földmívelés után élek, ha a gazdasági érdekek istápolását egy földmívelő államban első helyre teszem, de hogy mennyire szükséges emellett az ipar és kereskedelem pártolása gazdasági szempontból is, annak bizonyítására nem kell meszsze mennem, önök is tudják tisztelt választóim, hogy a bőtermő Alföld népének elégedetlensége onnan is származik, mert nem talál egész éven át munkát, míg nálunk a hegyvidéken elégedett a nép, mert a szorgalom minden időben megkapja jutalmát és ugyebár önök is belátják, hogy az olyan ipartelepek, minők itt is a vidéken *Schwarz* Jakab, *Léderer* Márton által létesítettek, midőn 100 és 100 munkásnak adnak tisztességes megélhetést, már azért is megérdemlik a kormány és a hatóságok támogatását! Az a hatalmas ipar, mely *Mező-Telegden* és vidékén a vármegye egy egész nagy és szegény vidékét tette virágzóvá, nem-e érdemel támogatást. Vajjon nem-e tudná minden szilvágazda számszerűleg kimutatni, mennyivel jobban tudja értékesíteni szilváját akkor, ha *Jakabfy* Lipót nagyba főz; mit akkor, ha ez elmaradhatna. Mennyi gazdák által termelt fát, zöldséget, húst, tejet tudunk most jól értékesíteni, míg az ipar

örökös l. kásba, a mely csöndes, amelyből nem perelhet ki bennünket senki, — mondom akkor a sorsában osztozkodhattak azok is, a kik idefent maradtak ebben a fényesnek mondott, ragyogó világban. Csak épen az a különbség volt benne, hogy abba a keskeny, hónapos szobába, a melyet valahol egy elrejtett kis vidéki városban béreltek, — mégis csak befutott a világoosság, behallatszott a zaj, kíváncsi emberek beindultak az ablakon, látni, tudni akartak mindent. Szinte követelődztek, hogy sajnálkozhassanak, oh hisz az emberek oly résztvevők tudnak lenni, ha a mellett saját magukra mosolyog a sors. Ezeket se hagyták békén s az egy hónapot se töihették ki, már is állandó témái lettek a zsúroknak. Mint a szegény cifra lepkék, ha tépett szárnyaikkal, levert himporokkal a földre kerülnek, az utolsó nyomoru bogár is tapos egyet rajtuk.

A méltóságos asszonyék hát elfutottak onnan egy nagy, óriási városba. Ott ki mertek menni az utcára is, tisztelegtek egymást a járókelőkkel, senki se kérdezte tőlük: ki vagy, mi vagy, honnét jöttél? — A forogtag sodorta őket magával, itt már csak mutatni sem mutatják a részvétet, egyetlen fogalom agítál: ez az én!

A lázas sietség: élni, élni!

A méltóságos asszony leánya zongora-órát adott. Futott reggeltől estig, de nem érezte magát boldogtalannak, nem ért rá boldogtalan lenni. Talán nem is gondolkozott. Este, ha lefeküdt, szeretett volna ábrándozni, de az álom

mindig gyorsabban jött, szinte meglepte és zsiabaszító mély álma volt, nem tudott magáról semmit. Szép őszi napok jártak már, idestova letelt az egy esztendő, a gyászév, de ő még mindig feketében járt, sima, egyszerű fekete ruhában. Mutató alak volt, uri minden mozdulata, fel is tűnt akárhányszor, de úgy el is felejtették mindjárt. Eh, talán valami csinos színész, a ki érdekesnek akar látszani. *Bercsi* Kálmán se ismerte meg előbb, pedig valamikor régen... Hagyjuk a halottakat!

A leány felelte ezt a jogcímre, a melylyel őt *Bercsi* megszólította. Éles és keserű volt, de arca piros és hamvas, mint az őszi barack a kirakatok üvegtáblái alatt.

A férfi erősen a szeme közé nézett a mig mondta:

— Maga nem olyan, mint a milyennek mutatja magát...

A leánynak mintha remegtek volna a keskeny szájszélei, hangja elcsuklott s majd, hogy el nem sirta magát ott az utcán.

Lopva nézte a férfi, a szive olyan erősen vert, hogy önkénytelen odakapott a kezével, azt hitte, meghalja valaki.

És akkor este szokatlan csöndes volt a kávéházban. A barátai körülfozták. Ugratták szörnyen és minden áron leaktarták beszélni. *Bolond* vagy *Kálmán*, elvinnéd feleségül, mikor nem vihet magával egyebet, mint egy csomó koporsót, a mikben az elmúlt ragyogását siratgatja nap-nap után. Szegények lesztek, mint a templom egere, odalenn maradsz a karriered

kezetén, mert a pólyás babákat kell ringatnod és esetleg rántást kavarnod a konyhán. Szakácsnéra nem telik, a méltóságos kisasszony pedig bajosan volt ilyenféle dolgokhoz hozzászokva?

Bercsi Kálmán szeretett volna egy székelt odavágni a pajtásaihoz, de meggondolta mégis. Elment szép csöndesen. És rá egy hétre szétröpült két név, finom fehér papírra nyomva. Nem is hangzott rosszul.

... És *Bercsiné* mosott, vasalt, főzött otthon és a kezei mégis hófehérek maradtak. Nagyon haragudtak ezért reá a többi asszonyok, a kik nem csináltak egész nap semmit és a kezeik mégis vörösek és szélesek voltak. Ugy-e kérem azt hiszik, hogy csak leányok közt lehet versengés, de ha egyszer kikötöttek és megvar a »főkötő« — úgy bevitöröltak az örök nyugalom és béke hajlokába. Pedig nem úgy van. A leány lelke csukott könyv, nála az érvés még csak sejtelem, az asszony nyílt harcöt viv, mert az elvesztett csata ellenében is ott van mindig a biztos menedék, jogos véderő, a férj. És ez mindig sarkal a »mersz«-re. Oh hányszor megsirattam már szelid, jó kis lányokat, a kikből minden átmenet nélkül dölyfös és hivalkodó asszonyok lettek, a kiknek élete addig nem volt egyéb üres képmutatásnál! Nem, ezzel nem akartam mondani, hogy *Bercsiné* is hasonlított volna hozzájuk, de nem tehetett róla ő sem. hogy egy szép alkonyaton, mialatt az ablakon keresztül a rezgő nárfa rythmikusan tánczó leveleit nézte, — mondom, az ő lelkében is

fellendülése előtt ez mind hasznavehetetlen elkallódott; ime ez a kép is mutatja, hogy a fejlődött ipar, az élénk kereskedelem legjobb gyámola a gazdának.

Midőn azonban a gazdasági érdekek mellett, az ipar és kereskedelem hathatós gyámolítását kívánjuk a jövőben is a kormánytól, önökre is nagy feladat hárulik tisztelt gazdátársaim, haladni kell a gazdának is, ha e nagy világválságban meg akar élni a cél elérését megkönnyebbíti az egyesülés; ime a törvényhozás meghozta a szövetkezeti törvényt, megtörte az utat a szövetkezésnek, kövessék önök is ez uton és minden téren, tegyék félre a bizalmatlanságot és indolentiát, különben elmaradnak, mert azoké a jövő, a kik egyesült erővel mennek a nagy gazdasági küzdelembe.

Befejezem a mult képét, mindőn reámutatok arra, hogy az ország pénzügyi helyzete dacára a rossz terméseknek, megnyugtató. Mint minden jó gazdának lenni kell, felesleggel zárul évről-évre a budget; és ez teszi lehetővé, hogy a legközelebbi időben remélhetjük valutánk rendezését, ha a kereskedelmi mérlegünk is felesleggel fog zárulni. E pénzügyi eredmény azonban az adózó nép nagy megterhelésével éretett el, ez tagadhatatlan, — és e mellett bizonyára sokat bosszankodtunk, hogy az elavult és bonyodalmas adózási törvényeink miatt, soha sem látjuk tisztán mivel tartozunk, és így bizonyára önök is megnyugvással vesznek tudomást arról, hogy a *tervezett adóreform* küszöbön áll; és ez egyszerűvé, világossá fogja tenni az eljárást és a mi fő, oly alaptól indul ki, hogy az fizessen több adót, a ki jobban bírja.

Hogy jövő magatartásomra nézve is nyujtsak önöknek tájékoztatást, csak annyit mondok, hogy az maradok, a ki voltam, tántoríthatatlan híve a szabadelvű eszméknek s mint ilyen maradok azon párt kebelében, melyben évek hosszú sora óta működünk, bizalommal követve új vezérünket, aki ha új is, mint vezér, de egyik legrégebbi oszlopos tagja e pártnak, a szabadelvűség lesz ezentúl is mint eddig, politikájának rugója s mi így a pártnak régi tagjai nyugodtan maradhatunk továbbra is zászlaja alatt sorakozva.

Tisztelt barátaim! Elmondtam a multban történeteket, szint vallottam a jövőt illetőleg önök előtt, itéljenek fölöttem igazságosan, de számítsák be nekem a jóakaratot is; — és bármiként fog is hangzani itéletük, ne tagadják meg tőlem a reám nézve a legbecsesebbet, tartsanak meg jó barátságukban.

A beszámoló beszéd elhangzása után *Filyi Tódor* gör. kel. esperes köszönte meg a képviselőnek a beszámoló tartását és biztosította őt választói bizalmáról.

D. u. 2 órakor a beszámoló képviselő választóinak kétszáz terítékű ebédet adott, melyen az első felköszöntőt dr. *Sámson Márton* mondta s *Telegdi Józsefet* éltette.

Ezután Nagy-Báródra mentek hosszú kocsisorban, hol általános érdeklődés közt d. u. 5 órakor szintén beszámolót tartott.

Csak 2% közköltő emelés.

— A pénzügyi szakbizottság ülése. —

Hónapok óta nyílt titok volt, hogy Nagyvárad város háztartása kikökönt a rendes kerékvágásból s az annyira rettegett közköltő, vagy városi adó emelés elkerülhetetlen.

A városi főszámvevő elkészítette az általunk már részletesen ismertetett jövő évi költségvetést s mivel a legteljesebb realitásra törekedett s kénytelen volt 6%-os közköltő emelést javasolni.

A pénzügyi szakbizottság tegnap alaposan letárgyalta a budget-tervezetet s sikerült a 6% adóemelést 2%-ra leszállítani.

A folyó év tapasztalata után ugyanis a közvetett adók bevételét mintegy 30,000 koronával emelte s a selyemgyár részére adandó hozzájárulás kamatát: 6000 koronát, a jövő évről törölte.

Igy majdnem eltüntethető volna az egész emelés, ámde a szakbizottság nem térhetett ki a főkapitány okadatolt kérelme elől s így a rendőrök létszámát egy biztossal és 10 rendőrrel emelte.

A szakbizottság ülésének lefolyása a következő volt:

A pénzügyi és gazdasági szakbizottság tegnap tartotta értekezletét a költségelirányzat dolgában.

Bulyovszky József dr. polgármester elnöklése alatt jelen volt: *Hlatky Endre*, *Hoványi Géza* dr., *Ternyei Antal*, *Hoványi Gyula* dr., *Aufricht Mór*, *Rácz Mihály*, *Komlóssy József*, *Ragány János*, *Bordé Ferencz*, ifj. *Rimler Károly*, *Busch Dávid*, *Darvassy Lajos*, *Huzella Gyula*, *Hegedüs Géza*, *Déry János*, *Kugler Albert*, *Istvánffy István* jegyző.

Bulyovszky József dr. elnök bejelenti, hogy a selyemszövő-gyár tervét el kellett ejteni, miután a vállalkozó nem nyerhette el ama kedvezményeket, melyekhez ajánlatát kötötte.

Bordé Ferencz felolvasta az általános, részletes jelentést a költségelirányzatról. A jelentés megemlékezik mindama tételekről, melyeket a keddi számban ismertettünk. 1900. évben a városháza építése következik első sorban. A mérleg szerint a hiány fedezésére 663.290 korona szükséges. Erre további 6% községi pótdó megszavazását ajánlja a főszámvevő.

A rendőrkapitányság a rendőrség szaporítása dolgában tudvalevően javaslatot tett, kérve 1 polgári biztosi (1600 korona évi fizetéssel), 10 első osztályú rendőri (360—360 koronával), 6 másodosztályú rendőri (300—300 koronával) állás rendszerezését. A rendőrség ruházatára 1465 korona 80 fillér megszavazását kéri a főkapitány. Ez azonban a közköltőnek 2%-al való emelkedését vonná magával.

Hlatky Endre nyomban hozzá is szólt a kérdés e részéhez, komoly megfontolásra szólítva fel a bizottságot.

Rimler Károly fölemlítette a rendőrség tisztviselőinek sokoldalú elfoglaltságát, majd a polgári biztosi állás fontosságát hangsúlyozta. Két detektívre elkerülhetetlen szükség van a rendőrségnek a bünyogi nyomozat tekintetében. Kéri a két állás megszavazását. Ezután a rendőrség szaporításának kérdésére tért át. Ismertetette a rendőrség ezidőszerinti létszámát. 81 rendőr van, ezek közül azonban 11 soha nem áll a rendőrség szolgálatára, mert egészen eltűnt irányban foglalkoztatják őket. 16 rendőr teljes nappali, 54 pedig éjjeli őrség szolgálatot. Véleménye szerint az éjjeli őrszemélyzetet meg kell szaporítani. A nappali őrállomásokról szól ezután s érdekesen vázolja meg a szegényes helyzet képét. Megemlékezett a rendőrlégyenség ropant elfoglaltságáról, összehasonlítva a nagyvárosi állapotokat a nagyobb városok viszonyaival. Mindezek elősorolása után felelőssége teljes tudatában tett előterjesztésének elfogadását kérte.

Hlatky Endre czélozva a bekövetkező államosításra, kifejtette, hogy a bünyádi eljárás életbeléptetésével inkább kvalifikált emberek alkalmazását tartja szükségesnek. A polgári biztosi elnevezés ellen kifogása van, mert ez szerinte nem ugyanazonos a detektív fogalmával. Kéri a bizottságot, fontolja meg a kérdést s csak az esetben járuljon hozzá a költségek megszavazásához, ha az elől kitérni nem lehet s a város pénztára, — melyről rossz információ révén veszedelmes híreket költött egy helyi újság — meg ne szenvedje a túlságos kiadásokat. Dicsérettel emlékezik meg a rendőrség kihágási osztályának vezetőjéről, akik ügyosztályukat mindenkor legnagyobb megaláztatással látják el.

Rimler Károly reméli, hogy kisebb kvalifikációju emberrel el fogja érni a kívánt célt.

Ragány János szólalt fel most. Anélkül, hogy konkrét indítványt tenne, megakarja némi aggályos kérdésre tenni észrevételeit. A közegetvám tételéről szól s hivatkozik a tanács vélekedésére, hogy itt 6000 forinttal kevesebbet lehetne fölvenni. A betegápolási alapra a jövő költségvetésbe 4000 forintot vett fel, ám most már tudja, hogy 10,000 forint is kell e célra. Itt kiadasi többlet merült föl, ennek pótlásáról gondoskodni kell. A pénztári maradvány nem lesz az az összeg, ami fel van tüntetve. Áttért ezután a főkapitány javaslatára. Mint tudjuk az előzőleg javaslatba hozott bejelentő hivatal létesítésére nem reflektál a főkapitány, ugy szintén elejtette a rendőri ruházat tételét is. Utal a küszöbön levő államosításra s ezért nem látja szükségét az állások hirtelen való statulására. Egyetért e tekintetben *Hlatky Endrével* s inkább egyik biztosi állás helyett még egy kapitányi állást tartana szervezendőnek 1100 frt évi fizetéssel.

Busch Dávid a közegetvám és a vízvezeték tételénél kifejti aggályait. A közegetvámnál 58000 kor. van felvéve új munkálatokra. A tanács 6000 korona törlést proponált, holott a fő-utczát tudvalevően újra kell burkolni, minthogy nem szenved kétséget, hogy a jövő évre kész lesz a villamos vasut. A Bémer-tér építést jövő év október havára befejezik. Kell tehát 100,000 korona a munkálatokra. Ha a villamos nem készül el jövőre, a Kolozsvári-utczát kell újra burkoltatni, mert ez utca már szinte járhatatlanná vált. E munka pedig

megszületett valami. A csábító avult okmány ott feküdt előtte, még csak aznap reggel adta át neki az ura, de azóta átolvasta százszor is. A kőrifák el sem száradnak a kastélyuk előtt, ugyanazok a madarak fognak énekelni, a mik hajdan és ki fogják építeni az elejét csupa üvegre, hogy úgy fog mutatni, mint egy valóságos üveggastély.

Az asszony szelid kék szeme fölcillant, alakja kiegyenesedett. Az ura, aki már akkor roskatag vállu volt, — csodálatos hamar öregedett, talán hogy az irnoka helyett is maga dolgozott, hogy azt a pár krajczárt is megspórolhassa, — mondom, az ura örült, hogy azzal a kicsi irással nagyobb örömet szerzett a feleségének, mint tavaly karácsonykor a száz forintos arany karperecczel. Valahol a régi levelek között fedezte fel.

— Ugy, ugy lelke, ha a miénk nem lesz, hát marad az övék, a kastély...

A babákra gondolt, akiket talán megád az Istenke egy esztendőre, két esztendőre...

A feleségét nézte, annak a ragyogó szemét, dőlczeg alakját és szinte maga is hinni kezdett a mesében. Dolgozhat annyit, fordulhat úgy a sorsuk, hogy ha ráfizetéssel is, de visszaválthatják az ősi birtokot, — kijárja az irás...

Az idő pedig telt, mult, mint addig. Csak *Bercsiné* lett egy kicsit idegebb, türelmetlenebb. Hol a berendezés nem tetszett neki, hol a lakás volt szűk és sokat sirt semmiért. Már álmódott és különös szép álmokat, ahol ő volt

a királyné és reggel még türelmetlenebb volt olyankor

Esztendőre az Istenke csakugyan küldött nekik egy kis leányt. Édes arczu, szőke baba volt, nagy kék szemekkel. *Bercsiné* csókolta, csókolta és szinte perzselte a lehelle, a hogy ráhajolt:

— Nem soká maradsz itt én egyetlen, elátkozott királykisasszonyom, visszaviszünk az üveggastélyba, ugy tubiczám, ott lesz a te helyed...

Baba visszainteget a csipkés párnájából és mikor beszélni kezd már gagyogja: királykisasszony... Az leszel tubiczám! az, az...

És bizonyára álmodik ő is fényes üveggastélyokról...

Hogy nagyobb lesz, nő, — leül a szőnyegre maga és elmótoz, elbábrál. A virágos szőnyeg, a virágos kert, csak kastély nincs még. Oda-csuszik a papa íróasztalához, kihuzza a fiókot. Oh sok kincs van abban. Fölülről kivesz valamit. Ah mi szép! — Nagy-nagy papiros és rajta sok, sok betű. Odébb csuszik, leakasztja a szegéről az ollót. Nyisz, nyisz, — lesz mindjárt üveggastély, sok sor ablak lesz rajta, itt is lyuk, ott is...

— No nézd anyuka, a baba kastélya!

— Mutasd! — kiáltja kis anyja s a szive verése is eláll ijedében. A papiros, az irás tánczol szeme előtt.

Baba a gavallér nagypapájára ütött azzal a különbséggel, hogy már akkor a végére járt a kastélynak, mielőtt az övé lett volna.

23,000 koronába kerül. Utalt a Nagypiacz-tér rendezésére, ami a városnak erkölcsi kötelessége. Ez szintén 38,000 korona. A közközház csatornázásához 12,000 korona hozzájárulás lesz szükséges. Mindezenkívül 2000 korona kell az utak fenntartására. A *vízvezeték*re vonatkozóan figyelmébe ajánlja a bizottságnak, hogy 40,000 korona szükséges a fenékgát elkészítésére s ezenkívül is több más befektetésre van kilátás. Kéri előterjesztésének elfogadását.

Aufricht Mór ajánlja a főkapitány előterjesztését elfogadásra, a város közbiztonsági állapotára való tekintetből.

Ezután a *részletes tárgyalást* kezdték meg. A személyzet illetményeinek a tételét vita nélkül elfogadták.

A ruházatok rovatnál felszólalt *Rimler* Károly s fejtegette, hogy mennyire szükséges a szolgálat érdekében, a rendőrtiszteknek az egyenruha s e célra 650 forintot kér megszavazni.

Kugler Albert nem helyesli, hogy a fertőtlenítőknak ruhát adjanak, éppen így nem helyesli, hogy a rendőrtisztszervezők részére a város adjon ruhát.

Komlósy József kidobott pénznek tartja, hogy a rendőrtisztszervezőknek ruhára adjon pénzt a város, mert a főkapitány úgy sem tudja kényszeríteni a rendőrtisztszervezőket az egyenruha állandó viselésére. A rendőrség szervezete, restaurálása ily alakban nem jó. Olyanhoz nem járul hozzá, hogy személyzet szaporítás, vagy fizetésemelésért közköltséget kelljen emelni.

Ifj. *Rimler* Károly kijelenti, hogy mindenestre szükséges lesz s ezt tervezte is, a szervezeti szabályzat olyan módosítása, hogy a rendőrtisztek kötelesek egyenruhában járni.

Dr. *Hoványi* Géza mindkét véleményt megfontolandónak tartja. Fontos és a helyzetnek megfelelő a főkapitány előadása, de nyomasztó a város pénzügyi helyzete. Semmi olyan kiadáshoz nem járul hozzá, a mely elodázható. A rendőrtisztek ruha átalánya nem más, mint fizetésemelés, mert állandósítva lenne; a város terhén. 80 frt elég egy évre ruhára. Később a többi rendőrtisztszervező is kérné a ruha-átalányt. Nem járul hozzá a főkapitány kérelméhez.

Ifj. *Rimler* Károly 10 évi főkapitányi működésében szerzett tapasztalataira hivatkozik, de indítványát, mivel látja az ellenzést, visszavonja. Kéri, hogy a költségvetésből töröljék a hat lovas hajdu lótartrási összegét: 2880 koronát, mert ez nem létezik s eddig is négy gyalornok rendőr fizetésére fordították. Így tulajdonképpen csak 16 új rendőrt kér.

Dr. *Bulyovszky* József a körülményeket figyelembe véve, a rendőrök létszámát 10-el javasolja emelni. A büntető perrendtartásra vonatkozólag a belügyminiszter még semmi átiratot nem intézett a városhoz. Nézete szerint az új bűnvádi perrendtartásnál még segítségére lesz a rendőrségnek a kir. ügyész.

A tanács 2 új biztos és 16 új rendőri állás rendszeresítését javasolja.

A pénzügyi bizottság 1 új rendőrbiztos és 10 új első osztályú rendőri állás megszavazását fogadta el.

A kövezet létesítése és fenntartásánál a tanács 58,000 koronát javasol.

Bordé Ferenc azt kéri, hogy a főmérnök által előterjesztett nagyobb munkálatokat, melyek esetleg, ha a közgyűlés megszavazza, csak külön költségen utján fedezhetők. Akkor a felvett összeget a kamatba számolhatják el.

A tételt a tanács javaslatához képest fogadták el.

A rendőri szükségleteknél *Rimler* Károly felemlítette, hogy az olasz tüzoltó különítményt, dacára, hogy már november hónapban megszavazták, azért nem lehet felállítani, mert a felszerelés hiányzik s az önkéntes tüzoltó egyetlennek nincsen pénze. A tömlők is nagyon romlanak a vízvezeték erős nyomása miatt. Kéri, hogy a különítmény felszerelésére 1600 koronát szavazzanak meg a felvett 150 korona helyett.

Kugler Albert más rendszert óhajt a tüzoltás terén.

Hlatky Endre teljes mértékben méltányolja a tüzoltó intézmény fontosságát s ezért nem sajnálja az összeget.

Hegedüs Géza még több ló beszerzését óhajtana, de azokat jobban használják ki; pl. a

sár- és kavicsfordást is lehetne házilag kezelni.

Az 1600 koronát elfogadták, olyképp, hogy 800 koronát a rendőri szükségletek s 800 koronát a szerelvények tétele alatt számolnak el.

Fontosabb még, hogy a selyemgyár részére adandó hozzájárulás kamataira felvett 6000 korona kiadást törölték.

A bevételek.

A *bevételeknél* csupán egy lényegesebb változás van: a közvetett adók jövedelmét 30,000 koronával emelték.

Igy sikerült a főszámvevő által javasolt 6%-os közköltséget emelés helyett 2%-os közköltséggel megállapítani a jövő évi költségvetést. Így terjesztik a közgyűlés elé.

Mivel a költségvetést 15 napi közszemlére ki kell tenni, a bizottság azt javasolja, hogy október hó végén rendkívüli közgyűlésen tárgyalja a törvényhatósági bizottság.

Ezzel véget ért az ülés.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Október 1. Papszentelés d. e. 7 órakor a székesegyházban.

Október 1. Kiskereskedők gyűlése.

Október 1. Az orvos-egylet ülése a jogakadémián d. u. 5 órakor.

Október 1. Az iparos ifjak szüreti ünnepe.

Október 5. 6. 7. Népfelkelők jelentkezése a kisváros-házán reggel fél 8 órakor.

Október 19. 20. 21. Ellenőrzési szemle a várban. (Közös hadsereg.)

Október 23. 24. 25. Ellenőrzési szemle a honvédkiegyesítő parancsnokságnál reggel 8 órakor.

* **Olvasós Boldogasszony.** Ma van Olvasós Boldogasszony ünnepe, mely mint ősrégi magyar ünnep a *Károly* király temesvári diadala emlékezetére tartatik az egész világon. Ez ünnepen kívül október hó minden napján az olvasó imádságot mondják a hivek az összes plébániai templomokban.

* **Október hatodika.** Az aradi 13 gyászszos kimulásának évfordulóján az egész nemzet gyászt ölt és siratja a történelem rettentő nagy igazságtalanságát. Az országos gyász alkalmából Nagyváradon a 48-as kör és a községi iskolák tartanak gyászünnepélyeket. A helybeli honvéd-egylet elnöksége nyilvánosan hívja fel a még élő honvédeket, hogy a requiemben való testületi megjelenés végett okt. 6-án reggeli 8 órakor a városháza levéltári helyiségében gyülekezzenek.

Az ötven éves évforduló programja végleges megállapodás szerint következő lesz. Október 6-ikán ünnepélyes requiem 10 órakor az olasz-i plébánia templomban. Innen a menet Nagy Sándor emléke elé vonul, hol a kath. legényegylet dalárdája éneklie a himnust. Ének után ünnepi beszéd, tartja *Pálffy* Béla hittanár. A beszéd után *Sebő* Mihály joghallgató szaval és a dalárda befejezi az ünnepélyt »Áldd meg Isten, áldd meg e hont« cz. énekkel. A közönség a szózat hangjainál szét oszlik.

Október 6-ikát a *jogakadémia polgársága* fényesen fogja megünnepelni. A jogakadémia polgársága részt fog venni a polgárság ünnepén s ezenkívül a jogakadémián is terveznek ünnepélyt. E tárgyban *Medvigy* Gábor, az olvasókör elnöke, hétfőn délelőtt 10 órára közgyűlést hívott egybe.

Dr. *Sipos* Árpád községi iskolaszéki elnök utasította a községi iskolák felügyelő-igazgató-

ját, hogy október 6. 50-ik évfordulójának a nagy naphoz méltó megünnepeléséről a községi iskolákban gondoskodják. Ez alkalommal egész napra szünetet rendelt.

A községi polgári leány-iskolában a következő műsorral tartatik meg a gyászünnepély 1. Hymnus. Éneklie a dalkör. 2. Az október 6-iki események. Ismerteti a történet előadója. 3. A határon. Pósa Lajostól. Szavalja: *Maróczy* Ilona. 4. Előszó. Kossuth jóslatához. Előadja *Kopasz* Vilma. 5. Részlet Kossuth jóslatából. Előadja: *Lichtmann* Margit. 6. Huséti ébredés. Váradai Antaltól. Szavalja: *Osztás* Irma. 7. Batthyányi. Irta: egy ismeretlen. Szavalja: *Peiser* Sarolta. 8. Októberben. Irta: Gyulai Pál. Előadja: *Tóth* Etelka, *Puskás* Irén, (Őszi rózsza) *Hegyessy* Erzsike, (gyászoló hajnal), *Reichard* Ella (szellő). 9. Irma. Roboz Istvántól. Elmondja: *Herkner* Szidónia. 10. Szózat. Éneklie a dalkör.

* **Tisza Kálmán Nagyváradon.** *Tisza* Kálmán teljesen párthiveinek élt a tegnapi nap folyamán, tehát jól töltötte az idejét. A napi krónikának kötelessége megemlékezni arról a napról, amikor manapság *Tisza* Kálmán az idejét jól tölti. Az egykori magyar nemes, a Tiszák ősei is, nem szerettek távol menni az ősi fészkeiktől, mert minél távolabbi vidéken jártak, annál kevesebb reverenciával viseltettek irántuk. A mostani politikai viszonyok közt legkellemesebb a Tiszáknak az otthon. Másutt teljesen más emberek, más nézetek vannak, más szellem uralkodik, más szél fúj. Hanem, mikor *Tisza* Kálmán Nagyváradra jön, itt kellő reverenciával fogadják. Párthivek a vasutnál, párthivek az utcán, vendéglőben, ebédnél és vacsoránál, legtöbb párthive van pedig a Kaszinóba. Itt a világa az öreg generálisnak. Dél előtt dr. *Beöthy* László főispán látogatta meg *Tisza* Kálmánt lakásán. Délben ismét *Szunyogh* Péter alispánúál volt az ebéd szűk baráti körben. Ott voltak: *Beöthy* László dr. főispán, *Tisza* Kálmán gróf, *Bulyovszky* József, *Hlatky* Endre, *Fapp* János, *Hoványi* Géza dr. Este ismét hivi körében volt a Kaszinóban s csakhamar *Beöthy* László dr. főispán, *Szunyogh* Péter alispán, *Tisza* Kálmán gróf partnerekből megalakult a tarokk parthie, mely több mint egy óra hosszat nem is bomlott föl. Az öreg generális tele hangulattal játszott, pedig nem igen kedvezett a szerencse s a koronások egymásután vándoroltak előre. Egyszer meg éppen az a veszedelem érte az öreg generálist, hogy a huszasát leütötték egy huszonegyessel, erre azonban már komolyodni kezdett. *Osztás* közben maga elé bámulva morfondirozott.

— Na!... minden előfordul az ember életében, még a huszasát is leüthetik.

Tűnő kedve azonban ismét megjött, mikor a főispán pagátját ultimóra elcsípték. Csakhogy nem az öreg generális.

* **Jogakadémiai választások.** Tegnap meuttek végbe a jogakadémián a választások. A választásokat dr. *Molnár* Imre jogakadémiai tanár vezette, korelnök *Tury* László IV. éves volt. A választás csendben folyt le, ugyszólván egyhangulag. Az olvasókör elnöke a tavalyi elnök, *Medvigy* Gábor óriási többséggel lett megválasztva aki fontos feladatát tavaly is mindenkinek megelégedésére töltötte be. A segély-egylet elnöke *Bárdos* Ödön lett, az olvasókör tavalyi al-elnöke. Az olvasókör tisztikara a következőkből alakult meg: Elnök *Medvigy* Gábor, főjegyző *Damjanovits* Miklós, pénztáros *Szokoly* Tamás, ellenőr *Altnóder* Béla, háznagy *Hantke* Emil, I. aljegyző *Mojzes* Emil, II. aljegyző *Molnár* Kálmán, *Koltay* Kornél, *Bágya* Ödön. Bizott-

sági tagok IV. évről: Thury László, Papp János, Lövy Mór, Bárdos Imre. III. évről Bárdos Ödön, Krüger Aladár, Ficzek Emil, Poynár Ernő, Frankó Endre, Lojkó János. II. évről Sebő Mihály, Prilenszky Pál, Szathmáry László, Escherolles Gilbert, Dörner Hugó. I. évről: Cserenyés Béla, Steiner Andor, Persz Ferencz, Dukesz István, Szunyogh Andor. A segélyegylet tisztikara pedig a következőképen: Elnök *Bárdos Ödön*, alelnök Frankó Endre, főjegyző Medvigy István, pénztáros Prileszky Pál, ellenőr Sebő Mihály, könyvtáros Szathmáry László, aljegyzők Persz Ferencz és Szolcsányi Béla. Bizottsági tagok a IV. évről: Thury László, Löwy Mór, Szolnok Jenő, Bárdos Imre. III. évről: Medvigy Gábor, Krüger Aladár, Ficzek Emil, Olasz Béla, Poynár Ernő, Szokoly Tamás. II. évről: Escherolles Gilbert, Csath Béla, Damjanovits Miklós, Ormay Lajos, Középegy Dezső. I. évről: Szunyogh Andor, Bágya Ödön, Schweiger Gyula, Koltay Kornél, Steiner Andor.

* **A bibornok kegyadománya.** Dr. Schlauch Lőrincz biboros-püspök havi kegyadománya, 300 frt vasárnap, október 1-én délután 2 órakor főg kiosztatni a koldusápoló intézetben. Özv. *Grumwald Henrikné* alelnöknő.

* **Papszentelés és első misék.** Ma reggel hét órakor a székesegyházban fejezi be dr. *Slauch Lőrincz* bibornok-püspök az ordinációkat. Ez alkalommal *Hazay Gyula*, *Mellau István* és *Roóz József* áldozópapokká lesznek. Közülük ketten városunkban tartják első szent miséjüket: *Hazay Gyula* okt. 2-án, hétfőn reggel 1/27-kor mutatja be az első szent mise áldozatot *Vinkler József* v. püspök vezetése mellett, a Nogáll-utcza *Szent Vincze*-intézet kápolnájában; *Mellau István* pedig ugyancsak hétfőn reggel 1/28-kor a Nagy-Teleky-utcza *Immaculata* intézet kápolnájában dr. *Bognár István* apátkanonok, papnöveldei rector vezetése mellett. *Roóz József* primiciáját szülőföldjén Nagy-Károlyban tartja f. hó 5-én. — A múlt iskolai évben végzett theologusok közül *Kovács Márton* és *Lestyán András* szerepelték lettek felszentelve, ez utóbbi a Jézus-társasági atyák vezetése alatt álló világhírű insbrucki egyetemre megy a theologiai doktorátus megszerzése végett.

* **Regényrovatunk újdonsága.** Legközelebbi számunkban ismét egy humoros apróság közlését kezdjük meg, mielőtt új regényünkre sort keritenénk. A kis humoreszknak *Lenz Fülöp*, a németek népszerű katona írója a szerzője, ki a katona életből vett tárgyait eleven tollal, derűs kedéllyel dolgozza ki. Ilyen zsánerű dolgozatai kedvencz és kelendő darabjai a német könyvpiacnak. A humoros kis dolgozat címe: *A nagy fejmosság*. Magyarra *Idemünk* ültette át élvezhetően.

* **A huszárönkéntesek vizsgái.** Tegnapi hirdették ki a huszárönkéntesek előtti tisztívizsga eredményét. A vizsga meglehetősen rosszul végződött, amennyiben négyen elbuktak s ezek közül egyet visszatartottak a második évre.

* **Vanderbilt végrendelete.** A minap elhunyt Vanderbilt Kornél végrendeletének főbb pontjait a New-York Herald a következőkben ismerteti: Vanderbilt felesége élete végéig tekintélyes évi díjat huz s azonkívül övé a new-yorki és new-porki pompás paloták és jószágok haszonélvezete. Minden egyes gyermeke ötven millió frank ingóságot kap. A két legifjabb fiu, Alfréd és Reginald osztozik az ingatlanokban. A legidősebb fiu, az ifjabb Kornél tehát annyit kap csak, mint nővérei. Tudvalevően haragban élt sokáig

a bátyjával s csak nemrégiben békült meg az öreg ural. Átlagos becslések szerint az elhunyt vagyona 800 millió frank s így az elhunyt, a ki annak idején négyszáz millió frankot örökölt atyjától, vagyonát 14 esztendő alatt megkészszerzte. Az örökösök mindeu kifogás nélkül belenyugodtak a végrendelet intézkedéseibe.

* **Deputáció a miniszterhez.** Nagyvárad egyike a legfontosabb vidéki vasuti gőcspotoknak, de a miniszter elég mostohán bánt e tekintetben eddig velük. A vasutállomás a jelenlegi kereskedelmi miniszter szerint is igen elhagyatott állapotban van, kényelmetlen s míg a szomszédos kisebb forgalmu helyek vasuti üzletvezetőséget kaptak, mi nélkülözük ezt a sok tekintetben fontos intézményt. Nagyvárad város törvényhatósága a keresk. kamara előterjesztésére elhatározta, hogy Nagyváradon a vasuti üzletvezetőség felállítását kéri a kereskedelmi minisztertől s az ez irányu kérvényt a törvényhatóság tagjaiból álló deputáció vigye fel a miniszterhez. A kereskedelmi miniszter értesítette dr. *Bulyovszky József* polgármestert, hogy a deputációt október 5-én délután 4 órakor fogadja. A polgármester felhívja azokat a városatyákat, akik a deputációban részt akarnak venni, hogy ezen szándékukat nála mielőbb jelentsék be. *Hegedüs Sándor* miniszternek itt léte alkalmával a polgármester felemlítette az üzletvezetőség iránti óhajt s a miniszter csak mosolygott. Majd meglátjuk, mi rejlett e mosoly alatt.

* **A vármegye közegészségügyi állapota:** Biharvármegye közegészségügyi állapota a megyei főorvos jelentése szerint a következő volt: *Roncsoló toroklob* uralkodott a vármegye 4 járásának 6 községében 12 esetben, halálozás 3 esetben. *Vérhas* uralkodott 4 járás 4 községében 4 esetben, halálozás nem fordult elő. *Hasi-hagymáz* uralkodott a 7 járás 10 községében 14 esetben, halálozás egy esetben. *Hökhurut* előfordult 5 járás 7 községében 104 esetben, halálozás 6 esetben. *Kanyaró* előfordult 6 járás 6 községében 12 esetben, halálozás 1 esetben. *Vörheny* előfordult 10 járás 16 községében 78 esetben, halálozás 20 esetben. Ezek szerint a közegészségügyi állapot a múlt hóhoz képest javult.

* **Erzsébet-ligetek.** Megdicsőült Erzsébet királyné emlékére Biharvármegyében emlékterek, ligetek és fasorok neveztetek el 79 községben, a beültetett fák száma 13,621-et tesz ki.

* **A hétről.** Hegedüs miniszter kihirdeti, hogy a miniszterium nem adhat a leányoknak munkát. Szomorú világ! Azelőtt csak a *lánykérőket* kosarazták ki. Most a *kérő lányokat* is kikosarazták.

— Kicsoda az a zsiráf nyaku leány?
— Kollósi Fánika. Százezer forint hozománya van.

— Százezer forint? Micsoda igéző szemek vannak!

Orvos: Önnek meg kell házasodnia.
— Ugyan mit sürgel! Hisz még csak ötvenégy éves vagyok.

— Megint éjjel után egy órakor jöttél haza. Hova fog ez a rendellen életmód vezetni?

— Rendellen életmód? Énnálam rendesebb ember nincs. Mindennap pontosan ilyenkor jövök haza a korcsmából.

— Nos és látta Pompeit is? Hogy tetszett?
— Hát a fekvése szép, igen szép. De bizony az épületek nagyon dűledező állapotban vannak.

Kakas Márton.

* **Gyulai Pál nem politizál.** Ösmeretes, hogy *Gyulai Pál* elnökválságot okozott a Kisfaludy-társaságban az által, hogy elenezte az október 6-iki ünnepeken való részvételt. Indokolta pedig ezt azzal, hogy a Kisfaludy-társaságba nem szabad a politikát bevinni. Eltekintve attól, hogy a nemzeti kegyelet adójának lerovása nem

politika, Gyulai Pált kissé cserben hagyta az emlékező tehetsége. Mert talán csak ő nem emlékszik rá, hogy tavaly a Kisfaludy-társaság nagygyűlésén egy verset olvasott föl *»Partán»* cím alatt. A bíráló dolga lesz eldönteni, hogy jó, vagy rossz volt-e a vers, de annyi bizonyos, hogy a parlamenti obstrukcióról szölt. Ennek pedig némi köze mégis volt a politikához. Vagy az obstrukció kérdése nem volt politika és a nemzeti kegyelet kifejezése politika? . . .

* **A Csesztivó-alap háza.** A Csesztivó-intézet nagykörözs-utczai háza nagyon viseltes állapotban van s nagyon ráférne egy kis tatarozás. Az intézet felügyelő-bizottsága elhatározta, hogy az épületet átalakítja. E végből a helyszínén összejön s a keresztülviendő munkákat megállapítja. A rendbehozott, átalakított épület így a mostaninál nagyobb jövedelmet fog hozni az alapnak.

* **Betegség miatt a halálba.** *Kara M.* Sándor bihar-tordai lakos f. hó 27-én kamarájának mestergerendájára felakasztotta magát s mire felesége sz. Mozsik Julianna és Károly fia a tengeri szedésből hazatértek — halva lettek. Az elhunyt gyógyíthatlan betegségben szenvedett s ennek tudata őt teljesen elkésé-ritette. Eleinte ivásba keresett feledést, míg végre f. hó 27-én kínos betegségétől ön keze által végképp megszabadult.

* **A népfölkelők jelentkezése.** A katonailag kiképzett népfölkelők október hó 5., 6. és 7-én kötelesek jelentkezni. Felhívjuk a jelentkezésre az illetők figyelmét, mert a ki a jelentkezésről elmarad, szigorúan büntetni fogják.

* **Betörők garázdálkodása Gyapjun.** Ily czímen tegnapi számunkban megírtuk, hogy Gyapjun a minap éjjel ismeretlen tettesek végig száguldoztak a falun, ablakot és ajtót betörték, lövöldöztek stb. Mint hiteles helyről értesülünk, ez egy mulató kompánia egyik tagjának zajosabb hazavonulása volt. Szép kis bonhomia.

* **Két állásra — száz pályázó.** A rendőrségen két közrendőri állásra volt pályázat hirdetve, mely tegnap telt le. A két állásra több mint száz pályázó jelentkezett, akik majdnem mind állás nélküli emberek.

* **Az utazás veszedelmei.** Az Egyesült Államokban a nyár rendesen bővelkedik vasuti szerencsétlenségben. Az amerikai Szabadság ma érkezett számában olvassuk a következő szomorú híreket a legutóbbi vasuti szerencsétlenségekről: Connellsville Pa. állomásán a Haltimore és Oble-vasut egy gyorsvonata, miután a fék megtagadta a szolgálatot, beleütközött egy helyi vonatba, mely zsufolásig telve volt utasokkal. Ötvenen sebesültek meg; többen súlyosan. — Miller's station, Pa. mellett Meadeville közelében az Erie vasut express vonata neki ment egy tehervonatnak. Az összeütközés folytán négyen vesztették életüket. — Virginiában a Norfolk és Western-vasut Dingess alagutjában egy tehervonat kisiklott. Hét ember esett áldozatul a szerencsétlenségnek. — Gloucesterben, Pa. a Reading-vasut vonata a Camden, Gloucester és Woodbury közuti vasutnak zsufolásig telt kocsiját a vágányok keresztelésénél a szó szoros értelmében ketté vágta. Valóságos csodaszámba megy, hogy csak egy utast ölt meg a baleset, hárman szenvedtek súlyos sérülést.

* **Tambura-estély.** Elmentek a színészek s a már holt saisonba némi életet öntő szerb tambura- és dal-társulat is menni készül. Sok élvezetes estét szereztek a közönségnek. Különösen a Schmidt Göre Gábor nótái és a Kantarcies Tósu szép tenor hangján előadott szólóival lepte meg a közönséget. A Jammó? — az minden dicséreten felül áll. De ők menni készülnék s nekünk még sokáig fülünkbe cseng a *»Bez tebe drágá lyubezná»* kellemes dallama.

Az okosabb enged.

Fityókás Pál: No most! Igyak-e még, vagy ne? A gégém azt mondja: igen; az eszem azt mondja: nem. Az eszem pedig okosabb, mint a gégém. Jól van, de azt mondják, hogy mindig az okosabb enged. Tehát még iszom egyet.

Csalódás.

Öreg ur: Miért sírsz úgy fiúcskám?

Bandika: Azt álmodtam, hogy az iskola leégett.

Öreg ur: Remélem, hogy csak rossz álom volt az egész?

Bandika: Hiszen épen az a baj!

*** Értesítés. A Czillér Imre olasz-i fő-tisztelőben a ház lebontása, az üzlet áthelyezése és a raktáron lévő áruk, azok tulhalmazottsága végett, mélyen leszállított árak mellett árusítatnak el.**

Előkészületek a délafrikai háborúra.

London, szept. 30. A Reuter-ügynökség értesülése szerint a kormány még nem kapott választ a Transzvához intézett legutóbbi táviratára, a miniszterek azonban megállapodtak egy táviratnak a szövegére nézve, amelyben az angol kormány követeléseit állítják fel a vitás kérdések elintézésére. Ezt a táviratot előrelátólag rövid időn belül közlik Transzvál kormányával. A parlamentet legközelebb összehívják, hogy a helyzetről tanácskozzék.

Fokváros, szept. 30. Egy burgher-csapat tegnap a natali határra, egy másik Middelburgba ment. Az egyes kommandókhöz kerékpáros-osztályokat osztottak be. Hir szerint a pretóriai helyőrség első csapata holnap megy a keleti határra.

London, szept. 30. A Daily Mailnak azt jelentik Charlestownból, hogy Doubert főparancsnok törzskarával Volkerostba érkezett és azonnal tovább utazott Vakkerstromba.

A Standardnak jelentik Johannesburgból tegnapelőtti kelettel, hogy a johannesburgi és krügersdorfi komandók azonnal a natali határra indulnak külön vonatokkal. Hir szerint a főparancsnok az összes kerületi parancsnokokat táviratilag utasította, hogy csapataikat halogatás nélkül a natali határra küldjék.

Pretória, szept. 30. Az a törvény, amely az árulásban bűnösnek talált emberek vagyonának elkobzását rendeli, azonnal életbelép mihelyt a hivatalos lap közzé teszi. A törvény szerint olyan személyek vagyonát, akiket felségárulásban, felségsértésben, vagy ezekre a bűntettekkel való felbujtásban bűnösnek találtak, el kell kobozni. Ugyanez a büntetés éri azokat, akik idegen államokkal összeköttetésbe lépnek, hogy azokat ellenséges cselekedetekre bírják. Az új rendelkezések nem érintik az említett bűntettekkel kiszabott eddigi büntetéseket. Ugyanilyen büntetéssel sújtják azokat a burghereket, akik vonakodnak a csapatukhoz való behívásnak engedni.

Fokváros, szept. 30. A South African Newsnek azt jelentik Pretóriából, hogy az ottani kormány bizottságot küldött ki, amelynek az a feladata, hogy átvegye olyan külföldiek kérvényeit, akik hajlandók a vagyon védelmével megbízott külön rendőrségbe lépni.

EGYESÜLETEK.**Kiskereskedők rendkívüli közgyűlése.**

Vettük a következő értesítést: Az új szesz-törvény sérelmes intézkedései birták a nagyon érdekelt kereskedőket és szatócsokat arra, hogy egy országos értekezletet tartsanak, melyen bajaikat megbeszéljék; a pénzügyi kormánytól kérjenek orvoslást.

Az országos értekezlet tárgyában a nagyváradai és biharmegyei kiskereskedők társulata,

mely ez ügyben már sokat fáradozott, most részletes felvilágosítást is küldött tagjainak; ma délután 3 órakor a városháza nagy termében rendkívüli közgyűlést tart, melyen számos vidéki tag is részt vesz.

Az ügy nagy fontosságára való tekintettel a társulat azon érdekelteket is szívesen látja a közgyűlésen, a kik nem tagjai a társulatnak.

Az érdekes és fontos gyűlésre ez uton is felhívjuk az érdekeltek figyelmét.

Az igazgatóság.

Gyorsíró gyűlés. A nagyváradai gyorsíró egyesület f. évi október hó 1. napján, vasárnap délután 2 órakor a Pável-ntczai polgári leány iskolában levő rendes helyiségében képző gyűlést tart, melyre az egyesület tagjait ezennel meghívjuk. Dr. Adorján Emil elnök. Tóth Ferencz főjegyző.

IRODALOM.

Kincses kalendárium az 1900. évre már megjelent s 500 lapon egy valóságos sűrített lexikonnak felel meg.

Ha Littrow, a Kalendariografia tudós írója, bepillantana a Kincses Kalendáriumba, úgy érezné magát, mint a kinek hazáját idegen uralkodó foglalta el. Az a tizenkét iv, a mely a Kincses Kalendáriumnak szorosán vett naptári része, az esztendő az ember gyakorlati életének szempontjából nézi. A naptárt szoros összefüggésbe hozza a mindennapi élettel. Meglátja a hétköznapokat is és intézi a teendőiket. A *Tennivalók* fejezetben, a mely a gazdaság, a ház, az udvar, a konyha tanácsadója az *Emlékeztetőben*, a mely a kereskedelem figyelemzetője és a minden napnak szánt rubrikás lapokon, a melyek a cselekvésnek ellenőrzői és a háztartásnak számadókönyve. Minden hónapnak egy-egy ivet szentel; mintha minden hónapról külön kalendáriummal szolgálna. A vasárnapi evangéliumok, az időjárás, a csillagászati események, minden nap legnevezetesebb történelmi emléke, a sorsjegyek húzása, azonkívül bölcsesség, érdekes és tanulságos olvasmány: ez azoknak a külön hónapi kalendáriumnak a tartalma.

Valamelyes konzervativizmust mégis tanusít, a mikor a *Család*-nak szánt lapokkal kezdi a kötetet. Apáinknak is a kalendárium volt a házi anyakönyvük, nekünk is családi matrikulánkul szolgálhat az az egész füzetre terjedő rubrikás fejezet, a melybe minden képzelhető családi körülményünket följegyezhetjük. Talán a konzervativizmus ösztökelte a kalendárium második fejezetét is, a mely az esztendőt a maga naptári viszonylataiban mutatja be. Mint az örökség részét az *Örök Naptár*-ban, mint életünk részét a genálisan szerkesztett *határnap-émlékeztetőben*, mint a történelmi fejezetét az *1900. év kronológiájában*, mint a mindennapi élet keretét a vallási és törvénykezési nevezetes momentumok felsorolásával.

Ünnepi bucsut mond a letűnő századnak, amelynek maga is egyik emlékévé lesz. Lefesti a *A tizenkilencedik század* című 48 hasábnyi fejezetében a század kulturmozgalmait. Nem a dióhéj-stílus léhaságával, hanem a század nagy munkáján érzett büszkeséggel. Az a fejezet műtörténelem, a tudományok történelme, a technológia fejlődésének s a technika vívmányainak képe, az ipar és kereskedelem haladásának krónikája: egy egész könyvtár rövid kivonatban.

Magyarország történelmét mondják el a következő részek. Az egyik dátumokban, a másik a régi királyok képeit magyarázza. És a kultúrember büszkesége is egész adatra, a *világ híres festőinek történelmi táblázatában* utalhat. A Kincses Kalendárium ezzel a tabellával is a gyakorlati életet szolgálja.

A naptár további fejezetében szól a haditengerészetről, honvédségről, statisztikai adatokat közöl az államokról. Czikkezik a pályaválasztásról, a sportról és végre tartalmazza az idegen nevek gyűjteményét. Ára 1 frt. Megrendelhető a Budapesti Hírlap újságvállalatánál.

Igazságszolgáltatás.

Sorozás után. A múlt esztendőben két piskolti legény ment Ér-Mihályfalvára a sorozásra. A két fiatal ember a sorozás előtti éjszakát átmulatta, a korcsmából egyenesen a sorozásra mentek a nélkül, hogy kijózanodtak volna. Az utat Piskolttól Mihályfalváig vonaton tették meg. A legények a vonaton elkeseredésüknek külsőleg az által adtak kifejezést, hogy a vonaton kiszegve levő hirdetéseket leszakították. A sorozás után ismét ittasak voltak; hazamenet is letépték a hirdetéseket. Hanem ez a második garázdálkodások szerencsétlenül végződött, a kalauz őket tetten érte s feljelentette.

Az egyik legényt *Kiss* Mihálynak hívták, a másikat *Erdős* Ferencznek.

A törvényszék tegnap ítélkezett felettük. A vasutak képviselője a vádlottak megbüntetését kérte, míg a vádlottak ittasságukkal védekeztek.

A törvényszék mindakét vádlottat bűnösnek mondta ki s *Kiss* Mihályt *hat napi Erdős* Ferenczre pedig *három napi* elzárásra, mindegyiket ötven-ötven forint pénzbüntetésre ítélte, amely esetleges nem fizetés esetén további tiz-tiz napi elzárásra lesz átváltoztatva.

Elmarasztalta a törvényszék ezen kívül a vádlottakat az okozott kárban s a felmerült költségekben is.

A panaszos az ítéletben megnyugodott, míg a vádlottak felebbeztek.

A gondatlanság áldozata. Ezekre megy évenként azoknak a szegény gyermekeknek a száma, akik szülőik gondatlansága miatt évenként elpusztulnak. A gondatlan anyák egy része törvényszék elé kerül s el is veszi büntetését, a másik részének pedig sikerül kimentekülni az igazságszolgáltatás kezei közül.

A helybeli törvényszéknél is gyakori az ilyen eset.

Tegnap ismét ilyenekkel foglalkozott a törvényszék.

A tegnapi vádlottak Beérlől valók voltak, *Dusa* Sándorné és idősebb *Dusa* Sándornénak hívták őket, az anyja és a nagyanya ültek a vádlottak padján.

Ez év tavaszán történt, hogy ifj. *Duse* Sándorné átment id. *Duse* Sándornéhoz s magával átvitte másfél éves *Flóra* nevű gyermekét is.

Az ifju asszony fanni kezdett, a gyermeket pedig felügyelet nélkül elbocsajtotta a szobában, az öreg asszony vizet melegített egy üstben s mikor megmelegedett levette a tűzről, letette a földre s kiment a szobából.

A gyermeknek tetszett a gőzölgő víz, oda-csuszott az üsthöz, bele kapaszkodott a szélébe s magára borította a forró vizet.

Pár percczel később a kis gyermek már nem élt.

A törvényszék ezért ifj. *Duse* Sándornét egy havi fogházra ítélte, míg id. *Duse* Sándornét felmentette.

Az ítélet ellen ifj. *Duse* Sándorné s a kir. ügyész fellebbezett.

A nagyváradai kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Harmathy Károly.*

2725. Togyinka Togyer uzsora — helyben hagyva.

2729. Davola Ödön testisértés — helyben hagyva.

2732. Nagy Imre testisértés — helyben hagyva.

2740. Pollmann József hamis eskü — helyben hagyva.

2742. Parcese Vaszali vallás elleni vétség — helyben hagyva.

2765. B. Bakker János nyilvános rágalmazás — részben megváltoztatva.

2770. Zoltán Lajosné és társa vallás elleni vétség — helyben hagyva.

2771. Oláh János testisértés — részben megváltoztatva.
2798. Majláth Ferencz testisértés — feloldva
2806. Konyarik József és társa testisértés — részben megváltoztatva.

Előadó: *Urbán Aodlf.*

2687. Borza Ilie s társa gyilkosság — helyben hagyva.
2718. Birta Ferencz zsarolás — helyben hagyva.
2761. Vasvári Gyula és társa lopás stb. — részben megváltoztatva.
2763. Mangra László sikkasztás — helyben hagyva.
2797. Zalányi Jánosné testisértés — helyben hagyva.
2932. Nemes Sándor és társa személyes szabadság sértés — helyben hagyva.
2953. Pipa Gyiska s. t. testisértés — megváltoztatva.
2954. Nedeszk Mihály s társa magánlaksértés — feloldva.
3018. Czukur Józsefné lopás — részben megváltoztatva.
3048. Oros János lopás — megváltoztatva.

Előadó: *Poynár Dénes.*

2721. Venczel Rebeka gondatlanságból okozott emberölés — helyben hagyva.
2728. Czervid József és társa közokirat hamisítás — helyben hagyva.
2731. Illés P. József tüzvész okozás — rendelet.
2738. Morgován György és társa hatóság elleni erőszak — rendelet.
2739. Berkovits Herman hatóság ell. erőszak — megváltoztatva.
2762. Sicher Hermann s. t. sikkasztás — helyben hagyva.
2490. Hajzer Balázné magánlaksértés — rendelet.
2714. Mészáros István és társa testisértés — helyben hagyva.
2823. Vanadinyacz Jovánné sikkasztás — feloldva.
2851. Polgár Ignác lopás — feloldva.
2935. Szory Györgyné és társa rágalmozás — részben megváltoztatva.

TANUGY.

Az iskolai szünetről. *Wlassics* vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy az állami és községi, társulati és magán elemi iskolákban a szorgalomidő és a nagy-szünet ezentúl a következőképp osztassék be: a) nyolcz havi iskolázás mellett: a szorgalomidő szeptember 15-től május 15-ig (a nagy-szünet május 15-től szeptember 15-ig); b) kilencz havi iskolázás mellett; a szorgalomidő szeptember 15-től június 15-ig (a nagy szünet június 15-től szeptember 15-ig); c) végül oly helyeken, ahol tíz havi iskolázás van, a szorgalomidő szeptember 1-től június hó végéig (a nagy-szünet pedig: július hó 1-től augusztus hó végéig terjedjen).

Óvoda nyitás. Keresztes Etelka okl. óvónőnek engedély adatott, hogy Nagyváradon a Rét városrésznek azon tájékán, hol a községi kisdudóvódához áthelyezett *Patak* Károlyné magán kisdudóvódája fennállott, magán óvodát nyitasson.

Gondnoksági elnökké az alsó-lugosi áll. el. iskolához *Wesselényi Ferencz* körjegyző nevezetett ki. A *felsőbrányi* áll. el. iskola gondnokságához elnökké *Kádár József* nevezetett ki.

Gyámpénz kiutalványozása. Néhai Éderné, Böhm Lujza belényesi nyugdíjazva volt áll. el. tanítónő kiskoru árvája részére 1896 jan. 1-től évi 66 frt 66 kr. gyámpénz s a férj részére 50 frt temetési költség engedélyeztetett.

Államsegélyek. A *vértesi* gör. kath. tanító korpótlékának fedezésére 1899 febr. 1-től 50 frt kárpótlék engedélyeztetett. A *vasadi* g. kath. tanítói fizetés 400 frtra való kiegészítésére tanévenként 153 frt államsegély engedélyeztetett, mely államsegély Szabó Sámuel tanító fizetésének kiegészítésére fordítható. A *székelyhidi* ev. ref. egyház Nagy Kálmán és Debreczeni Ferencz tanítók részére évi 100 frt korpótlékot nyert. A *vasadi* g. kath. tanítói fizetés 400 frtra való kiegészítésére tanévenként 216 frt államsegély engedélyeztetett, mely csakis Papp Emánuel tanító fizetésének kiegészítésére fordítható. A *székelyhidi* ev. ref. tanítói fizetés 400 forintig való kiegészítésére 69 frt államsegély engedélyeztetett Debreczeni Ferencz tanító részére.

Nyugdíjazások. *Szekula Péter* nagyszántói gör. kath. tanító 300 frt nyugdíjigénnyel 1899. január hó 1-től az országos tanítói nyugdíjintézetbe felvétetett. Az országos tanítói nyugdíjintézetbe *Borota Korjolan* csokalyi gör. kath. tanító 1899. évi január hó 1-től kezdve 300 frt nyugdíjigénnyel felvétetett. *Kiss Sándor* komádi-i ev. ref. tanítói nyugdíjigénye 550 frtról 725 frtra emeltetett fel. *Papp János* nagyürögdi g. kath. tanító nyugdíjigénye 300 frtról 368 frtra, — *Major Elek* bikácsir. kath. tanító nyugdíjigénye 300 frtról 305 frtra, — *Mikusay József* nagyvárad közs. el. isk. tanító nyugdíjigénye 326 frtról 650 frtra, — *Pozsgai Károly* székelyhidi ev. ref. tanító nyugdíjigénye 660 frtra, — *Szala Vazul* vaskóhi g. kel. tanító nyugdíjigénye 300 frtról 334 frtra emeltetett fel. *Hajdu József* kiskereki-i ev. ref. tanító nyugdíjigénye 375 frtról 425 frtra, — *Rácz Béla* bagaméri ev. ref. tanító nyugdíjigénye 353 frtról 403 frtra, — *Szöke Zsigmond* hegyközsézentimrei ev. ref. tanító nyugdíjigénye 395 frtról 445 frtra, — *Molnár Antal* bagaméri ev. ref. tanító nyugdíjigénye 416 frtról 466 frtra emeltetett fel. — *Tóth Imre* nagyvárad munkaképtelennek talált közs. el. isk. tanító részére f. é. szept. hó 1-től kezdődőleg évi 660 frt rendes nyugdíj engedélyeztetett. *Kiss Sándor* komádi-i munkaképtelennek talált ev. ref. tanító részére f. évi szept. hó 1-től 489 frt évi rendes nyugdíj engedélyeztetett.

ZENE és MŰVESZET.

A nagyvárad zeneiskola. Városunk ez ifju kultur-intézete rövid 2 éves fennállása alatt megmutatta, hogy milyen életképes. A beiratások még mindig folynak; ezek szerint beiratkozott szeptember 26-ág:

a hegedű tanszakra:	48	növendék.
a gordonka tanszakra:	4	»
a zongora tanszakra:	42	»
és a cimbalom tanszakra:	9	»

összesen: 103 növendék.

A beiratások még mindig eszközölhetők a polgári fiúiskola helyiségében I. emelet 21. ajtó. D. e. 10—12-ig és d. u. 4—6-ig.

Megjegyezzük, hogy tavaly ilyenkor az összes beiratkozott növendékek létszáma csak 91 volt.

MULATSÁG.

Az iparos ifjusági egyesület szüreti mulatsága. Már napok óta népcsődülést keltenek esténként a Kossuth-utcai Fekete Sas terméből hallatszók szobbnél szebb énekhangok, s igen kevesen tudják magyarázatát adni az ott történeteknek. Tudvalevőleg az iparos ifjusági egyesület ma este szüreti vigalmat rendez és hogy jó hírnevének most is megfelelhessen, a szereplők és férfiak az előadandó darabok énekpróbaikat tartják meg. Ezzel azt akarják elérni, miszerint a vigalmon megjelenő közönség megelégedését nyerjék el. Ennek folytán a minden

szép és üdvöset pártoló közönséghez azon tiszteletteljes kérelemmel járulok, kegyeskedjenek ezen jó kedélyű ifju fi- és nőtagokból álló műkedvelői előadást megtekinteni, amely ma este a Fekete Sas nagytermében fog tartatni. Ezen kedélyes időtöltéssel messzeható jótékony-ságot is gyakorol a megjelenő, mert ezen vigalom jövedelme az egyesület által vásárlandókra fog fordítatni. Hogy ennek az ifjusági egyesületnek saját háza, illetve otthona legyen az társadalmi kérdés, még pedig olyan, a mely minden polgárt egyaránt érdekel, mert ezen ifjak az általok fenntartott egyesületben közművelődést gyakorolnak, a mely a háborgó ifju lelkek megnyugvását teremti meg. Ez a józan életű, az iparjában haladni vágyó ifjuság, mint védőfal álta eddig utját annak, hogy városunkban a káros szociális féktelenségek gyökeret nem vertek. Ezért ismételtelen kérem a nagyérdemű közönséget, miszerint a vigalmon résztvenni kegyeskedjenek. Kelt Nagyvárad, 1899. évi szeptember hó 30-án. *Bertsey György*, egyesületi elnök.

SZINHAZ.

A kolozsvári színház. A színházi szezonot tegnap nyitották meg Jókai *Szigetvári vértanúk* című darabjával, vasárnap pedig Szigligeti népszínműve, a *Csikós* került színre. A jövő heti műsorban két reprise van, az Idegennő ifjabb Dumas rég nem adott színműve, czim-szerepben Fái Szerénával és Dobsa Lajos IV. *László*-ja, melynek fő női szerepét szintén Fái Szeréna játssza. Adni fogják *A babá-t* és *Carmen-t*. Október hatodikán pedig az *Ezer év* fog színre kerülni, melylyel eredetileg a szezonot akarták megnyitni.

REGÉNY-CSARNOK.

A mátészalkai szinidény vége.

Irta: E. Kovács Gyula.

8

— No lássa, gondoltam én ezt azért nem akartam az imént ott a földön e felől beszédbe ereszkedni.

De hát így csakugyan megvagyunk akadva. Így aligha megtudja valaha kelmed, hogy kit vitt Pályiba. Azt hiszem megijedt volna emberünk, ha magyar nem lett volna, — vagy ha határtalan jó kedvem ötlet is jó akaratu mosolygásra nem kényszeríti, mert hiszen:

»Sir a sirókkal, nevet a nevetőkkel az ember.« S velem az idő tájt bajos lett volna szomorkodni.

— De hát a menykőbe csak tudják az urak magukról, hogy kicsodák?

— Persze, hogy mi tudjuk, csak kigyelmed nem tudja! Hanem hó! Megálljunk csak!

Ni ni, gondoltam valmit. Látott-e már kelmed komédiást? volt-e va laha komédiában?

— He-he-he! Abba voltam. Azt már láttam. Nem is olyan régen. Éppég a mult hetekben voltunk Csengerben a nagy vásáron, ezt a két ökröt hajtottam volt be, ni! Szeretnem volna tudadni rajtok. De nem volt ára, ott vetődtem be egy kis ponyva sátor bódéba. Ott láttam.

Ugysegélyen, most is kaczaghatnám, ha eszembe jut — adta kis veres köpenyegesse! a fején piros süveg, apró csörgők a nyakán, kezében kis fapuska, lövöldözött. ugrált, tánczolt, földhöz teremtette magát, meg felszökött. El se látom mondani, mi mindent nem csinált a bolond kis állatja — majomnak vagy minek mondják — azt hitte volna az ember, hogy ördöge van!

— Haha! Az az az! Most lelte meg kelmed. Lássa csak lássa! Hát mi is épen afféle kis veres köpenyeges ördögök vagyunk. Csak hogy a nagyobb fajtájából!

— Nem tán?

— De biz igen! Csak hogy mi az ugráláson lövöldözésen, tánczon, földhözverésen kívül még szépen beszélni, szépen dalolni s tetszésünk szerint sirni nevetni is tudunk. Legalább kellene tudnunk. Ha nem hiszi, hát mindjárt be is bizonyítom. El kezdtem aztán a szép fényes holdvilágon dalolgatni:

»Rég elhúzták az esteli harangot.
Ki az, a ki még mostan is barangol?«

A ki boldog mindig. S én azon az éjen az voltam. A dalra Cerő barátom is felült, szekundált s úgy megzengedeztünk a csendes éjszakában, hogy emberünk egyszer csak előveszi tarisznyáját, ráteszi a szekér elején álló üres hordó tetejére, kibontogatja szalonnás ruhájából szalonáját, kenyerét, mellé teszi kis zöld pálinkás butykosát s egész lelkéből kezd kínálgatni:

— Tessék kérem, a mi szegénységemtől kitelik, ne utálják! Ssivesen adom. Falatoztunk, nevetgáltunk, kortyintgattunk. S végül arra kért a jó ember, hogy danoljuk el még egyszer, csak még egyszer azt a »Hegedülnek, szépen muzsikálnak.« Azt szeretem legjobban. Fújtuk a kedvéért. S ugy 12 óra felé beérkeztünk Pályiba.

— No hát most már a fizetség? kérdők kászolódvá.

— Semmi, uraim! Én köszönöm a szép nótát!

— No de jöjjön be legalább a korcsmába, ürítsen velünk egy pohár bort!

— Nem lehet, vár az aszony otthon vacsorával. Ha otthon lenne, ott inkább elkölteném.

— Nincs valami edénye? kérem.

— Nincs biz nekem!

— Ejnye, megálljon csak, bementünk Gerővel a korcsmába. Megvettünk 4 darab széles-szaju üveget. Megöltettük borral, kezébe adtuk a jó magyarnak s elváltunk.

Alig kérdezősködtünk pár percig, új ökörszekerek érkeztek, Surány felé menők. Nosza fel rá Gerő egyikre, én a másikra felfeküdtünk s hajnalban Vásáros-Namény mellett ébredtünk fel a Tisza parton.

Azóta sok minden történt, szekeres emberünkkel is, velünk is.

Velünk jó van már minden. Nekünk már nyugdíjunk is lesz.

Aldja meg az Isten mindazokat, kik megalapításához nagylelkű áldozatokkal járultak.

Csak azt szeretném tudni, hogy az a mi pályi jó magyar szekeresünk tudja-e már, hogy mi a színész? Hogy hát mik is vagyunk mi voltaképen? Irok neki!

(Vége.)

TAVIRATOK.

Kihallgatások a királynál.

Bécs, szept. 30. A király ma délelőtt a Schaumburg-lippei uralkodó herceget, azután pedig Ő Felsége német ezredeinek új parancsnokait, Kretschmert, Steint és Mechowot fogadta. (M. T. I.)

Egy képviselő halála.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.) *Pejachevich* Arthur gróf a széchenyi v. kerület képviselője meghalt. Az elhunyt képviselő a szabadelvűpárt tagja volt s mint ilyen a Tisza-lex idejében diszsidens lett.

Egy esaló letartóztatása.

Bécs, szept. 30. A rendőrség letartóztatta egy embert, aki leinte Ascheberg bárónak, később pedig Kowalski János lemergi mérnöknek vallotta magát. Az álbáró, aki kalandornak látszik, azt mondja, hogy Mitauban (Oroszország) született. Két orosz utlevelet találtak nála, az egyik Koscielski József varsói

földbirtokos, a másik Terecsenko Nikola Vladimír nevére szól. Vallomása szerint az utóbbi hónapokban különböző svájci városokban tartózkodott, ahol Brzeszonski Károly bécsi akadémiai festőnek mondta magát. Két évvel ezelőtt pört indított a lemergi államvasuti igazgatóság ellen, mert Lembergől Bécsbe küldött málhájából állítólag értéktárgyak tüntek el. Utólag kiderült, hogy az álbárót meg sem lopták. Átadták a tartományi bíróságnak, amely folytatja a nyomozást. (M. T. I.)

A Reichsrath összehívása.

Bécs, szept. 30. (Saj. tud. táv.) A Reichsrathot október hó 13-ára összehívják, mely alkalommal az új kormány is be fog mutatkozni.

Francia tisztak megrendszabályozása.

Páris, szept. 30. A Figaró jelentése szerint Excelmans és Sézé őrnagyokat és Darblade alhadbiztost a köztársaság ellen való elengedhetetlen nyilatkozatok miatt helyezték át. (M. T. I.)

Vasuti szerencsétlenség.

Páris, szept. 30. Maisons Laffieteben történt vasuti szerencsétlenséget nem vonat kisiklás okozta, hanem az, hogy egy vonat, a mely versenylovakat szállított, egy ütköző-bakhoz ütdődött, a mely teljesen összezuzódott. A szerencsétlenül járt két ember állítólag lovász volt.

Páris, szept. 30. Maisons Laffite mellett egy vonat kisiklott. A fűtő, a vonatvezető és két utas életét veszítette, több utas pedig megsebesült. (M. T. I.)

Az osztrák válság.

Bécs, szept. 30. A bécsi lapok a kabinetalakítás befejezését mára, vagy legalább is legközelebbre várják, még pedig Cláry gróf helytartóval. A Neue Freie Presse szerint Ő Felsége a vadászatokra való elutazását, a melyet mára tervezett, október 4-ére halasztotta. (M. T. I.)

Az ifju-törökök mozgalmá.

Filippopol, szept. 30. Konstantinápolyi jelentések szerint ott nagyon nyugtalankodnak az Egyiptomban időző ifju-törökök üzelméi és a Brindisibe összehívott kongresszus miatt s ez okból lépéseket tettek Kairóban és négy török tisztviselőt küldtek oda az ifju-törökök megfigyelésére. (M. T. I.)

Az örmény emigránsok.

Konstantinápoly, szeptember 30. Az örmény gregorianus patriárkátus sürgős reklamációt intézett a párthoz, 80 örmény emigráns ügyében, a kik részint Batumból, részint Amerikából visszatértek Trapezuntba, de sem előbbi lakhelyükre, Erzerum, Bitlisz és Van vilejetekbe, sem vissza, sem Konstantinápolyba nem szabad utazniok. Az emigránsok közül néhányan hetek óta nagy nyomorban vannak. (Magy. Táv. Ir.)

A franciaországi sztrájk.

Páris, szept. 30. A Figaró jelentése szerint a kormány azt fogja javasolni, hogy a tudományos akadémiának egy tagját és a kereskedelmi miniszterium egyik főigazgatóját küldjék ki Le Creusotba választott bírónak. A Gaulois ellenben azt írja, hogy a kormány egyáltalában nem szándékozik Le Creusotban interveniálni.

Le Creosot, szept. 30. A békéltető bírótját akarta egyengetni a sztrájkolók és Schneider bányatulajdonos közötti differenciák választott bíróság utján való rendezésének, de kísérlete meghiusult. (M. T. I.)

A spanyol válság.

Madrid, szept. 30. Silvela miniszterelnök San Sebastianba utazása előtt kijelentette, hogy nem mondott le. A régens-királynénak egyszerűen azt akarja ajánlani, hogy néhány miniszter helyett másokat nevezzen ki. Silvela azt mondta továbbá, hogy konferálni akar Martinez Campos-szal, a ki most San Sebastianban időzik.

San Sebastian, szept. 30. Martinez Campos tábornagy visszautasította a kabinetbe való meghívást, de kijelentette, hogy a kormányt támogatni fogja, a mit nézete szerint az összes konzervatívek fognak tenni. Pidal holnap konferálni fog Silvela miniszterelnökkel és Martinez Campos tábornagygyal. A miniszterválság megoldását holnapra várják. Azt hiszik, hogy két vagy három miniszter kilép a kabinetből.

Madrid, szept. 30. A hadtestparancsnokok ma este meglátogatták Polavieja hadügyminisztert. (M. T. I.)

Hajószerecsétlenség.

Montreal, szept. 30. A Scootsman gőzhajó, a mely Liverpoolból Montreal felé tartott, a belle-isle-i tengerszorosban zátonyra jutott. Az utasokat partra szállították. Egy csolnak felborult és 11 asszony és gyermek vízbefult. (M. T. I.)

A pestis.

Oportó, szeptember 30. Tegnap itt öt új pestis megbetegedés fordult elő egy halálesettel. Hir szerint az egészségügyi kordonból néhány katona megkapta a pestist. (Magy. Táv. Ir.)

NYILTTER.

Üzlet-áthelyezés!

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a rossz híresztelések daczára czégünk nem szünt meg, hanem új helyiségbe, a **Zöldfa-utcza** (Grünfeld-ház) **Stern Gyula** cipő-üzlete mellett

helgeztük át.

A nagyérdemű közönség eddig irántunk tanusított jóindulatát és pártfogását kérjük.

Kiváló tisztelettel

Merkadó Testvérek és Társa.

Nagyvárad, Zöldfa-utcza.

KÖZGAZDASÁG.

Elégett 23 millió. Az utolsó két évben hazánkban rendkívül kedvezőtlenek a tüzkárviszonyok, amit szakkörökben, részben a rohamos fejlődéssel, részben a hiányos építkezéssel magyaráznak meg. Az utolsó 7 hónapban nem kevesebb, mint 8091 tüzkár fordult elő, s az elégett tárgyak értéke megközelíti a 23 millió koronát, melynek nagy része a kisebb városokban és mezőgazdaságokban előfordult károokra esik. A tüzkárok az utolsó 8 hónapban így oszlottak meg: 1898. december hóban 844 tüzeset volt 1,342.264 korona, január hóban

906 tüzeset 1,841.314 korona, februárban 917 tüzeset 1,634.599 korona, márciusban 1446 tüzeset 2,896.866 korona, áprilisban 1455 tüzeset 7,172.521 korona, május havában 757 tüzeset 1,224.747 kor., júniusban 875 tüzeset 2,976.538 korona, júliusban 1191 tüzeset volt 2,162.289 korona értékben.

A mult év hasonló szakában 5853 tüzeset volt, mely után 6,682.390 frt lett kifizetve, s így az ideai tűzkárok 85% emelkedést mutatnak, amit természetesen a biztosító intézetek sanylenek meg legjobban. A mult hóban pl. 983 községben 2191 tüzeset fordult elő 2076 károsulttal és 2,152.289 korona értékű kárral. Legtöbb kárt szenvedett Budapest székesfőváros 13 tüzesetnél 138.940 koronát. Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye 63 tüzesetnél 120.239 kor. kárt. Bereg vármegye 12 tüzesetnél 118.613 korona kárt. Székesfejevárt 2 tüzesetnél 105.200 korona kárt. Arad vármegye 37 tüzesetnél 99.266 korona kárt. Szabolcs vármegye 23 tüzesetnél 98.467 és Zemplén vármegye 23 tüzesetnél 93.175 korona kárt.

Jégbiztosítási díjak. A jégbiztosításra egyesült társaságok tudvalevőleg a 10 évi jégbár alapján szabják meg évi díjaikat, olyként, hogy a jégdíjak évente, az utolsó évi jégverésnek számbavételével módosulnak, emelkednek vagy csökkennek, amint a megfelelő arány is változik. Tekintettel azon körülményre, hogy az 1899. jégbiztosítási idény nem járt veszteséggel, így a folyó év eredményei természetesen kedvezően befolyásolják a jövő évi díjak nagyságát; a jégbiztosító intézetek, a legközelebbi igazgatói konferencián a jégdíjak megfelelő leszállítása fölött fognak dönteni, olcsóbbá tevéen az 1900-iki jégdíjakat.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. szept. hó 26-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Marha ártáblázat 1899. szeptember 26-ról.
Egy pár első rendű jármás ökör 320—340, egy pár másodrendű jármás ökör 245—285, egy pár harmadrendű jármás ökör 130—230, 1 drb fejős tehén 55—110. 1 drbvágó ökör 250 kgr. 72—90. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 50—75, 1 drb. veres borju 12—20, 1 drb. fél éves borju 18—24, 1 drb egy éves borju 23—32, két éves borju 33—64, 1 drb hizott sertés 43—75, 1 pár fél éves 20—24 1 pár egy éves sertés 33—44, 1 pár két éves serg 45—70, egy drb igás ló 60—120, 1 pár ökrébőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16, 1 pár bojubőr 5—8, 1 pár lóbor 6—10.

Tiszta buza: 7.40—7.70. Kétszeres buza 5.70—6.10. Rozs 5.60—5.90. Arpa 4.80—5.20. Zab 4.60—4.80. Tengeri: 4.50—6.—. Borsó 14.—. Lencse 15.—. Bab 6.20. Köleskása 11.50, Burgonya 1.35. 100 kiló lángliszt 14.50, zsemlyeliszt 14.—, fehérkenyér liszt 13.—, barnakenyér liszt 12.—, széna fuvarral 1.80, szalma 50. Szalonna 54.—, 6 kiló zsup-szalma —06, 150 dkg alom-szalma —03. 1 köbm. bükkfa 3.20, tölgyfa 3.—, cserfa 3.35. 100 kiló marhahus 48.—, öntött gyertya 46.—. Lámpaalaj 44.—. 1 liter ó-bor —60. Uj-bor —44. Pálinka —32, Szilva pálinka —85. Szesz 95.—. 1 mm. kőso 10.70 nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 25.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 34.—, uj bor 26.—, mész 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 10.—. köles —.—. repce —.—, dió 14.—, mogyoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —.—, szalonna 60, sertéshus 52, juh-hus 32, veres hagyma 8, fog-hagyma 25, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1899. évi szept. 26-ról. Tiszta buza körülbelül 2100 hltr, kétszeres buza 600 hltr, rozs 1000 hltr, arpa 700 hltr, zab 800 hltr, tengeri 600 hltr, burgonya 900 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 70

drb, félhizott 95, sovány 135, süldő 240, malac: 360, hizott marha 20, jármás ökör 550 fejős tehén 300, borju 280, bivaly 13, juh és kecske 180, ló 315.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, október 1.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	— — — — —	368. 1/2
Magyar hitel	— — — — —	372. 3/4
Allamvasut	— — — — —	339. —
Rimamurányi	— — — — —	336. 1/2
Magyar jelzálog	— — — — —	235. —
Salgótarjáni	— — — — —	341. —
Wagon-kölcsön	— — — — —	623. —
Villamosvasut	— — — — —	225. —
Magyar leszámítoló	— — — — —	251. 1/2
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	404.50
Kereskedelmi	— — — — —	101.50
Délivasut	— — — — —	65.08

Határidők.

Budapest, október 1.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, és 35,000, mm. forgalom mellett az árak — krral magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	— — — — —	8 37
Buza áprilásra	— — — — —	8 76
Tengeri szept.	— — — — —	5 08
Uj tengeri	— — — — —	6 71
Rozs okt.	— — — — —	4 90
Zab okt.	— — — — —	4 87
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	11 80

B á c s, október 1.

Az irányzat csendes.

Osztr. hitel	— — — — —	864 80
Magyar hitel	— — — — —	869. —
Allamvasut	— — — — —	8 35

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. október 1-én

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	116.50
Magyar koronajárdék	— — — — —	94 40
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	— — — — —	119 25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	99 50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	119.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	93.75
Italméresi jog megváltási kötvény	— — — — —	99.40
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	— — — — —	96. —
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölesön	— — — — —	162. —
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	— — — — —	140. —
Osztrák járdék papírban	— — — — —	99.75
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	99.60

Osztrák járdék aranyban	— — — — —	117.75
Osztrák korona járdék	— — — — —	160. —
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	905. —
Osztrák magyar bankrészvény	— — — — —	373. —
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	364.25
Osztrák hitelintézeti részvény	— — — — —	369.50
Párisi vista	— — — — —	334.25
20 frankos arany (Napoleond'or)	— — — — —	59. —
Németbirodalmi márka	— — — — —	120.70
London vista	— — — — —	47.75
20 márkás arany	— — — — —	11.78

A szerkesztővért felelt:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Minthogy a tavasz előrehaladásával cse-csemőt, gyermeket és felnőttet egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vizének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élveztserként szerepel, másrészt, mert dús szénsavtartalmánál fogva, specificus óvószer is a tífus, cholera és a gyermekek tiphoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még, hogy a cse-csemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglévő gyomor- és bélhurutot gyermekeknél és felnőtteknél gyógyítja. Kellemesen hatván be szénsavánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseinel pedig nélkülözhetetlen, hűtő hügyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

—== Kedvelt borvíz. —==

A mohai Ágnes-forrás kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 18

Kapható minden gyógytárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBAFESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes, firnisz butor és kocsilackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ ECSETEK

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár szoba-padló-lackokban, 5-féle színben, egy 1 kilós doboz ára 75 kr. Spiritusz szobapadló-lackok citromsárga, narancssárga és ockersárga színekben, a melyek befestés után 1 óra alatt tökéletesen megszáradnak 1 kiló üvegben 1 frt.

Denaturált szesz kapható legolcsóbb árban.

Árjegyzék kívánatra ingyen.

Figyelmeztetés! Az üzlet nem a Szent László piac-téren hanem Nagy Teleky-utca

532. sz. a. van, a Biharmegyei Kereskedelmi Banktól a második ház.

716 34—50

Legolcsóbb bevásárlás!

Legolcsóbb bevásárlás!

Legolcsóbb bevásárlás!

